

ชุดที่ ๑

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย รายวิชาภาษาไทย ๒
รหัสวิชา ๗๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑
หน่วยที่ ๒ ท่องโลกวรรณคดีไทย

เรื่อง กานท์พระไชยสุริยา



นางสาวทิตา เข้มขจรการ
ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนบ้านหนองสมบูรณ์
อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน



ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย รายวิชาภาษาไทย ๒
รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑
หน่วยที่ ๒ ท่องโลกวรรณคดีไทย

เรื่อง กานยัณระไชยสุริยา

นางสาวทิวา เข้มขจรการ
ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนบ้านหนองสมบูรณ์
อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย รายวิชาภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านหนองสมบูรณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ซึ่งเป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ศึกษาด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญและเรียนรู้ตามศักยภาพของบุคคล โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาอย่างใกล้ชิด ชุดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นประกอบด้วย ๒ หน่วย จำนวน ๖ ชุด ดังนี้

หน่วยที่ ๑ วรรณคดีและวรรณกรรม

ชุดที่ ๑ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

ชุดที่ ๒ เรื่อง สมบัติวรรณคดีของไทย

หน่วยที่ ๒ ท่องโลกวรรณคดีไทย

ชุดที่ ๓ เรื่อง นิราศภูเขาทอง

ชุดที่ ๔ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

ชุดที่ ๕ เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน

ชุดที่ ๖ เรื่อง ราชอิริยา (ตอนสมิงพระรามอาสา)

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเล่มนี้เป็นชุดที่ ๔ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้คือ รูปแบบการแต่งคำประพันธ์แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกาพย์ทั้ง ๓ ชนิดสลับกัน คือ กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์สุรางคนางค์ ๒๔ และกาพย์ฉบัง ๑๖ จุดมุ่งหมายของเรื่อง ข้อคิดที่ได้จากกาพย์เรื่องกาพย์ พระไชยสุริยา และคุณค่าที่ได้จากเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจอย่างยิ่ง

ทิวา เขม้นเขตการ

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญภาพ.....	ง
คำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครู.....	๑
คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียน.....	๒
แนะนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย.....	๓
บัตรคำสั่งชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๔ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา.....	๔
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา.....	๕
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	๖
ใบความรู้ที่ ๔.๑ เรื่อง ประวัติผู้แต่ง.....	๑๐
ใบความรู้ที่ ๔.๒ เรื่อง ที่มากาพย์เรื่องพระไชยสุริยา.....	๑๑
กิจกรรมที่ ๔.๑ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาน่ารู้.....	๑๖
ใบความรู้ที่ ๔.๓ เรื่อง เรื่องย่อกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา.....	๑๘
กิจกรรมที่ ๔.๒ เรื่อง ความรู้จากเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา.....	๒๕
ใบความรู้ที่ ๔.๔ เรื่อง ข้อคิดที่ได้จากกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา.....	๒๖
กิจกรรมที่ ๔.๓ เรื่อง คุณค่ากาพย์พระไชยสุริยา.....	๒๙
กิจกรรมที่ ๔.๔ เรื่อง การวิเคราะห์ด้านวรรณศิลป์กาพย์พระไชยสุริยา.....	๓๐
สรุปท้ายเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา.....	๓๑
แบบทดสอบหลังเรียน.....	๓๒
บรรณานุกรม.....	๓๕
ภาคผนวก.....	๓๖
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน.....	๓๘
เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๑ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาน่ารู้.....	๓๙
เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๒ เรื่อง ความรู้จากเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา.....	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๓ เรื่อง คุณค่ากาพย์พระไชยสุริยา.....	๔๒
เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๔ เรื่อง การวิเคราะห์ด้านวรรณศิลป์กาพย์พระไชยสุริยา.....	๔๓
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน.....	๔๔
กระดาษคำตอบ.....	๔๕
แบบสรุปผลการเรียน.....	๔๖
แบบสรุปผลการทำกิจกรรม.....	๔๗

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ สุนทรภู์.....	๑๐
ภาพที่ ๒ เรื่องโคบุตร.....	๑๑
ภาพที่ ๓ กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา.....	๑๒
ภาพที่ ๔ ตัวอย่าง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา.....	๑๓
ภาพที่ ๕ ตัวอย่าง กาพย์ยานี ๑๑.....	๑๔
ภาพที่ ๖ ตัวอย่าง กาพย์ฉบัง ๑๖.....	๑๕
ภาพที่ ๗ ตัวอย่าง กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘.....	๑๖



คำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครู

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย รายวิชาภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ครูผู้สอนควรปฏิบัติ ตามคำแนะนำดังนี้

๑. จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดเตรียมคำแนะนำสำหรับนักเรียน ใบความรู้ใบกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กระดาษคำตอบ แนวการตอบของกิจกรรม ให้ครบถ้วน
๒. ชี้แจงสาระสำคัญ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และมอบหมายให้นักเรียนศึกษาคำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนให้เข้าใจ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบขอบเขตเนื้อหาสาระ และแนวทางในการเรียนรู้
๓. ทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที
๔. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนโดยครูคอยดูแลให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน
๕. ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูควรให้การดูแลอย่างทั่วถึง และให้คำแนะนำกรณีที่นักเรียนไม่เข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด
๖. เมื่อนักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรให้นักเรียนควรช่วยกันสรุปประเด็น สาระสำคัญของเนื้อหา และทดสอบความรู้ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที
๗. เกลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมทั้งทักคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนไว้เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน
๘. หากมีนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ ครูควรมอบหมายให้นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมอีกครั้ง โดยใช้เวลาวางจากการเรียน เช่น ช่วงพักกลางวัน หลังเลิกเรียน หรือคาบเวลาเรียนที่ว่าง จนกว่านักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
๙. หลังจากเรียนจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ครูและนักเรียนควรร่วมกันสรุปผลการใช้ชุดการเรียนรู้ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ หลังการใช้ชุดการเรียนรู้ แต่ละครั้ง เพื่อนำไปปรับปรุงในการใช้ครั้งต่อไป



คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียน

คำชี้แจง

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย รายวิชาภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท๒๑๐๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีทั้งหมด จำนวน ๖ ชุด

ชุดกิจกรรมชุดนี้เป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๔ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง โดยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

๑. นักเรียนอ่านมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนลงมือปฏิบัติชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
๒. นักเรียนอ่านคำอธิบายให้เข้าใจและทำกิจกรรมตามลำดับในแต่ละชุด
๓. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา จำนวน ๑๐ ข้อลงในกระดาษคำตอบที่เตรียมไว้ให้
๔. นักเรียนศึกษาใบความรู้ และทำกิจกรรมตามลำดับ
๕. เมื่อทำเสร็จกิจกรรมแต่ละครั้งให้เปิดดูเฉลยในภาคผนวก และตรวจคำตอบ ถ้าหากตอบผิด หรือไม่แน่ใจให้กลับไปศึกษาใบความรู้ใหม่อีกครั้ง
๖. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา จำนวน ๑๐ ข้อลงในกระดาษคำตอบที่เตรียมไว้ให้
๗. ตรวจแบบทดสอบก่อน – หลังเรียนด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนไว้ในช่องคะแนนภาคผนวก
๘. เปรียบเทียบความก้าวหน้าของตนเอง
๙. ส่งเอกสารชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ครูผู้สอน เพื่อตรวจคำตอบอีกครั้ง และบันทึกคะแนนเก็บระหว่างเรียน
๑๐. หากนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ ครูควรมอบหมายให้นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้เพิ่มเติมอีกครั้ง โดยใช้เวลาวางจากการเรียน เช่น ช่วงพักกลางวัน หลังเลิกเรียน หรือคาบเวลาเรียนที่ว่าง จนกว่านักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรม และทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด





แนะนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ท่องโลกวรรณคดีไทย รายวิชาภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เป็นชุดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับวรรณคดี ตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีทั้งหมด ๖ ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ ๑ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมไทย	จำนวน ๒ ชั่วโมง
ชุดที่ ๒ เรื่อง สมบัติวรรณคดีของไทย	จำนวน ๒ ชั่วโมง
ชุดที่ ๓ เรื่อง นิราศภูเขาทอง	จำนวน ๔ ชั่วโมง
ชุดที่ ๔ เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา	จำนวน ๔ ชั่วโมง
ชุดที่ ๕ เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน	จำนวน ๑ ชั่วโมง
ชุดที่ ๖ เรื่อง ราชธิดา (ตอนสมิงพระรามอาสา)	จำนวน ๑ ชั่วโมง
รวมเวลาในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	จำนวน ๑๘ ชั่วโมง

โดยแต่ละชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย

๑. แบบทดสอบก่อนเรียน
๒. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
๓. ใบความรู้
๔. กิจกรรม
๕. เฉลยกิจกรรม
๖. แบบทดสอบหลังเรียน
๗. เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนสามารถศึกษาเนื้อหา และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและคำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้อย่างจริงจัง เพื่อให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ



บัตรคำสั่งชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ชุดที่ ๑ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. นักเรียนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งศึกษาระสำคัญ มาตรฐาน / ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ให้เข้าใจ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๓. ศึกษาใบความรู้ ด้วยความตั้งใจแล้วปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับ
๔. ทำแบบทดสอบหลังเรียน



มาตรฐาน/ตัวชี้วัด



มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท ๕.๑ ม.๑/๑ สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.๑/๒ วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมจากเรื่องที่อ่าน พร้อมยกเหตุผลประกอบ

ม.๑/๓ อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.๑/๔ สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.๑/๕ ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ



สาระสำคัญ



การศึกษาวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่อง พระไชยสุริยา ซึ่งเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีจะต้องสรุปเนื้อหา วิเคราะห์เรื่องที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ และอธิบายคุณค่าของเรื่องเพื่อนำความรู้และข้อคิดจากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ



จุดประสงค์การเรียนรู้



๑. สรุปเนื้อหาวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยาได้
๒. วิเคราะห์ด้านเนื้อหาวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา พร้อมยกเหตุผลประกอบได้
๓. วิเคราะห์ด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา พร้อมยกเหตุผลประกอบได้
๔. วิเคราะห์คุณค่าและข้อคิดจากวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
๕. ท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจจากวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยาได้



เนื้อหา

จำนวน ๔ ชั่วโมง

๑. ประวัติผู้แต่ง
๒. ที่มาของกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา
๓. จุดมุ่งหมายในการแต่ง
๔. ลักษณะคำประพันธ์
๕. ลักษณะของเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา
๖. เรื่องย่อกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา
๗. ข้อคิดที่ได้จากกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา
๘. คุณค่าที่ได้จากเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา



แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา รายวิชาภาษาไทย ๒
รหัสวิชา ท๒๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที
เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย × ลงในช่อง ☒
ให้ตรงกับข้อ ก ข ค หรือ ง ของกระดาษคำตอบ

๑. แนวคิดเรื่องกาพย์พระไชยสุริยาตรงกับข้อใด

- ก. บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุขเพราะมีผู้ปกครองที่ดี
- ข. ข้าราชการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลในแต่ละบ้านเมือง
- ค. เหตุการณ์ร้าย หรือดีจะขึ้นอยู่กับเทพเจ้าของบ้านเมืองเป็นผู้กำหนด
- ง. ถ้าคนในสังคมแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เห็นแก่ตัวจะทำให้บ้านเมืองล่มสลาย

๒. ข้อใดอธิบายความหมายไม่ถูกต้อง

- ก. ตริชา - ตีเตียน
- ข. โง่เง่าเต่าตุ่น - โง่ที่สุด
- ค. สาธุสะ - ไหว้อย่างสวยงาม
- ง. พุทธรังษี - อาณาจักรของพระพุทธเจ้า

๓. ศฤงคาร มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. อาคารที่มีค่า
- ข. ทรัพย์สมบัติ
- ค. อาศรมของพระฤาษี
- ง. บุคคลที่มั่งคั่งด้วยทรัพย์

๔. คำประพันธ์ในข้อใดไม่มีการใช้โวหาร

- ก. ยุงทองร้องกะไต้งโห่งดังเพียงหมองกลองระฆัง
- ข. อยู่วังดั่งจันทร์มาหม่นหมองละอองนวล
- ค. ดินแดนถิ่นมนุษย์เสียงดังคูพระเพลิงโพลง
- ง. พิณพาทย์ระนาดฆ้องตะโพนกลองร้องเป็นเพลง

๕. ข้อใดใช้โวหารสัทพจน์

- ก. ค้อนทองเสียงร้องปึงเป้ง
- ข. ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
- ค. ลิงค่างโชนโพนหกหัน
- ง. อาศรมของพระฤาษี

อ่านบทประพันธ์ที่กำหนด แล้วตอบคำถาม ข้อ ๖ – ๘

คดีที่มีคู่	คือหมูไก่อเจ้าสุภา
ใครเอาข้าวปลามา	ให้สุภาดีกว่าดี
ที่แพ้แก่ชนะ	ไม่ถือพระประเพณี
ข้อนี้ก็ได้อีก	ไล่ค่าดีมีอาญา

๖. คำว่า เจ้าสุภา มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. ชุนนาง
- ข. อัยการ
- ค. ผู้พิพากษา
- ง. ทนายความ

๗. จากคำประพันธ์ สะท้อนภาพสังคมได้อย่างชัดเจนในเรื่องใด

- ก. การตัดสินบนในคดีความต่าง ๆ
- ข. การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในตำแหน่งหน้าที่
- ค. ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันของคนในสังคม
- ง. คนที่คดโกงจะเป็นที่นับถือและเคารพของบุคคลในสังคม

๘. ข้อใดอธิบายความหมายไม่ถูกต้อง

- ก. จิ้งจอก - คดโกง
- ข. อาญา - อำนาจ โทษ
- ค. ไก่หมู - ของที่ใช้ตัดสินบน
- ง. ประเพณี - การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า

๙. ข้อใดแสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ที่ปรากฏในเรื่องกาพย์พระไชยสุริยาได้อย่างชัดเจน

- ก. ที่ซื้อถือนพระเจ้า ว่าโง่งเงาเต่าปูปลา
- ข. คำเข้าเฝ้าสี่ขอ เข้าแต่หอล่อกามา
- ค. ไม่จำคำพระเจ้า เหยไปเข้าภาษาไสย
- ง. หลวงชินนี่หลวงเณร ลงโคลนเล่นแผ่นผาดโผน

๑๐. เรื่องใดสำคัญที่สุดในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์

- ก. โวหาร
- ข. ภาพพจน์
- ค. ลีลาของกาพย์
- ง. ลักษณะฉันทลักษณ์

ใบความรู้ที่ ๔.๑
เรื่อง ประวัติผู้แต่ง

ผู้แต่ง

พระสุนทรโวหาร (ภู่)

ประวัติผู้แต่ง

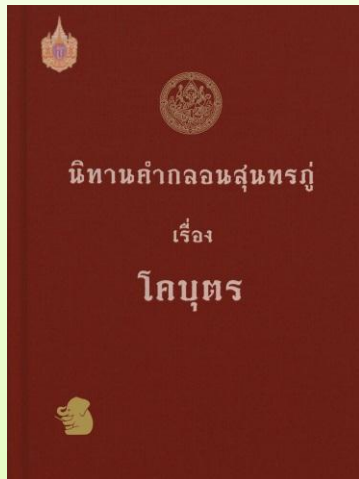


ภาพที่ ๑ สุนทรภู่

ที่มา : <https://www.matichon.co.th/> รำลึกสุนทรภู่. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

สุนทรภู่ เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๕ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ เมื่อยังเด็ก บิดา มารดาได้หย่าร้างกัน ตัวท่านอยู่กับมารดาซึ่งเป็นแม่นม ของพระองค์หญิงจงกล พระธิดาในกรม ราชวังบวรสถานพิมุข และเข้าเรียนเบื้องต้น ในสำนักวัดชีปะขาว หรือวัดศรีสุดาราม





ภาพที่ ๒ เรื่อง โศภิต

ที่มา : <http://vajirayana.org>วชิรญาณ. สืบค้นเมื่อวันที่
๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ชีวิตในวัยหนุ่มของสุนทรภู่ได้เข้ารับราชการเป็นเสมียนในกรมพระคลังสวน ได้แต่งนิทาน เรื่องแรกคือนิทานคำกลอนเรื่องโคบุตร ต่อมาได้ลอบรักใคร่กับหญิงในพระราชวังหลังชื่อจันและถูกจองจำ หลังจากพ้นโทษ สุนทรภู่ได้เดินทางไปเยี่ยม บิดาที่บ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และต้องการบวชด้วยแต่ไม่ได้บวชเพราะป่วยเสียก่อน พอหายป่วยก็เดินทางกลับกรุงเทพฯ ในการเดินทางไปเมืองแกลงครั้งนี้ ได้แต่งนิราศเมืองแกลง ซึ่งเป็นนิราศเรื่องแรกของท่าน หลังจากกลับมาจากเมืองแกลง สุนทรภู่ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กของพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ และได้แต่งงานกับหญิงที่ชื่อจัน มีบุตรด้วยกัน ๑ คน ชื่อพัด ต่อมาได้โกรธกับภรรยาได้ตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ ไปพระพุทธรบาท และได้แต่งนิราศพระบาท กลับมาก็มิได้อยู่กับภรรยาและเลิกร้างกันไปมีบุตรด้วยกัน ๑ คน ชื่อพัด และมีภรรยาใหม่ชื่อนิ่ม และมีบุตร ๑ คน ชื่อดาบ

สุนทรภู่ได้เดินทางไปเพชรบุรีและอยู่ที่เมืองเพชรบุรีเป็นเวลานานแล้ว จึงกลับกรุงเทพฯ ขณะที่ท่านมีอายุได้ ๓๕ ปี ชะตาชีวิตก็เริ่มดีขึ้นเพราะรัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดการกวี และสุนทรภู่ได้แต่งกลอนถวายเป็นที่พึงพอพระราชหฤทัย ได้รับการแต่งตั้งเป็น “ขุนสุนทรโวหาร” แต่สุนทรภู่ยังดื้อสุราจัด ถูกจำคุกและได้แต่งนิทานคำกลอน เรื่องพระอภัยมณีขายเลี้ยงตัว ภายหลังพ้นโทษได้กลับเข้ารับราชการ และได้มีเรื่องให้กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ทรงขุนเคื่องพระทัย



เมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์ เป็นรัชกาลที่ ๓ สุนทรภู่ได้ออกบวช และจาริกท่องเที่ยวไปยังหัวเมืองต่างๆซึ่งเชื่อกันว่า เพื่อหนีราชภัยเพราะเคยทำเรื่องขัดพระทัยรัชกาลที่ ๓ ขณะดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ขณะนั้นสุนทรภู่มีอายุได้ ๓๘ ปี และได้ท่องเที่ยวอยู่ ๒ - ๓ ปีจึงกลับมาอยู่ ณ วัดราชบูรณะ วัดพระเชตุพนฯ และวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ สุดท้ายมาพำนักที่วัดเทพธิดารามและลาสิกขาจากสมณเพศ ขณะมีอายุได้ ๕๖ ปี ในขณะที่บวชอยู่ ๑๘ ปี ชีวิตของสุนทรภู่มาก่อนข้างดกอัดแน่นเมื่อมาอยู่กรุงเทพฯ ความเป็นอยู่ดีขึ้นมีเวลาแต่งกลอน และมีเจ้านายให้ความอุปถัมภ์หลายพระองค์ พระองค์เจ้าลักขณานุคุณทรงอุปถัมภ์ จนเมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพได้ทรงอุปการะต่อมาเนื่องจากทรงพอพระทัยเรื่อง พระอภัยมณีที่สุนทรภู่อ่าน และพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนอินทรสังสรรค์ ก็ทรงโปรดให้เข้ามาอยู่ในพระราชวังเดิมที่เป็นที่ประทับของพระองค์ในขณะนั้น

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบวรราชาภิเษกแล้ว ได้ทรงแต่งตั้งให้สุนทรภู่อุปถัมภ์ฝ่ายพระราชวังบวรฯ มีบรรดาศักดิ์เป็น “พระสุนทรโวหาร” ขณะนั้นสุนทรภู่มีอายุ ๖๕ ปี นับว่าเป็นชีวิตที่รุ่งเรืองอีกวาระหนึ่ง สุนทรภู่อุปถัมภ์ราชการได้ ๕ ปี และได้ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๘



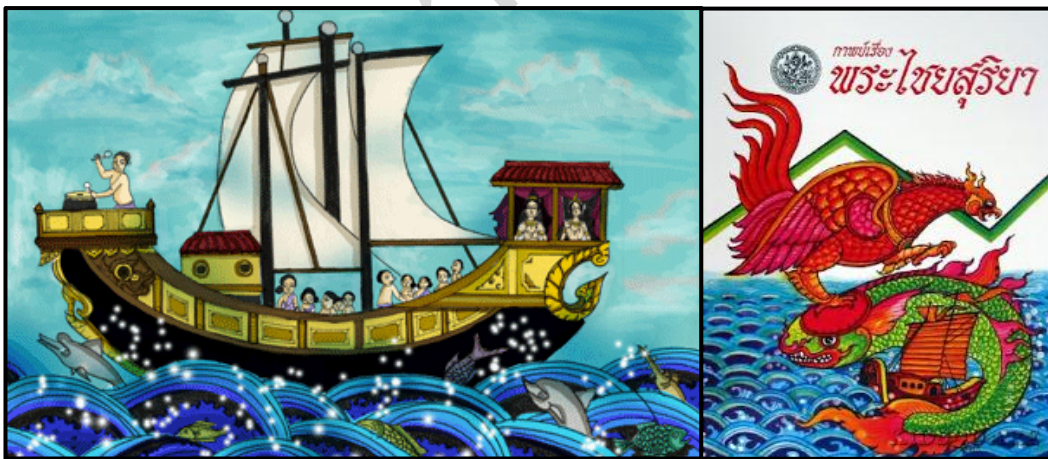
ภาพที่ ๓ กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

ที่มา : <http://vajirayana.org> วชิรญาณ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ใบความรู้ที่ ๔.๒

เรื่อง ที่มากาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

เป็นแบบเรียนที่สุนทรภู่แต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประมาณปี พ.ศ. ๒๓๘๓ – ๒๓๘๕ ขณะที่บวชเป็นพระอยู่ที่วัดเทพธิดาราม เป็นกาพย์ซึ่งแทรกความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย ในเรื่องมาตราตัวสะกด และยังได้สอนศีลธรรมในด้านความผิชอบชั่วดี และแสดงผลการกระทำไว้อย่างชัดเจน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) จัดทำแบบเรียนภาษาไทยขึ้นชุดหนึ่งมี ๖ เล่มคือ มูลบทบรรพกิจ วาหนิตินิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวพจน์พิจารณ์ พิศาลการ์ณฑ์ ในหนังสือมูลบทบรรพกิจ พระยาศรีสุนทรโวหารได้นำกาพย์เรื่องพระไชยสุริยาของสุนทรภู่มานำมาใช้เพื่อให้เด็กหัดอ่านและเขียนหนังสือได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว



ภาพที่ ๔ ตัวอย่าง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

ที่มา : <http://vajirayana.org> วชิรญาณ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

จุดมุ่งหมายในการแต่ง

แต่งขึ้นเพื่อเป็นแบบเรียนใช้สอนเรื่องการสะกดคำและการใช้ถ้อยคำแก่พระโอรส
ในพระบรมวงศานุวงศ์ สุนทรภู่ได้บอกจุดมุ่งหมายในการแต่งไว้อย่างชัดเจนในตอนท้ายของเรื่อง

ลักษณะคำประพันธ์

กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์ฉบัง ๑๖ และกาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ มีลักษณะการแต่งดังนี้
แต่งกาพย์ยานี ๑๑ เพื่อใช้ในการบรรยายหรือเล่าเรื่อง
แต่งกาพย์ฉบัง ๑๖ (กาพย์ที่มีลีลางามสง่า) เพื่อใช้ในการบรรยายเหตุการณ์ที่สำคัญ หรือ
บรรยายเหตุการณ์ที่รวดเร็วรัดเร็ว
แต่งกาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ (กาพย์ที่มีลีลาอ่อนหวาน เศร้า) เพื่อใช้ในการพรรณนาอารมณ์
ความรู้สึก

กาพย์ยานี ๑๑

แผนผังกาพย์ยานี ๑๑



ภาพที่ ๕ ตัวอย่าง กาพย์ยานี ๑๑

ที่มา : <http://www.homelittlegirl.com> บ้านกลอนน้อย.

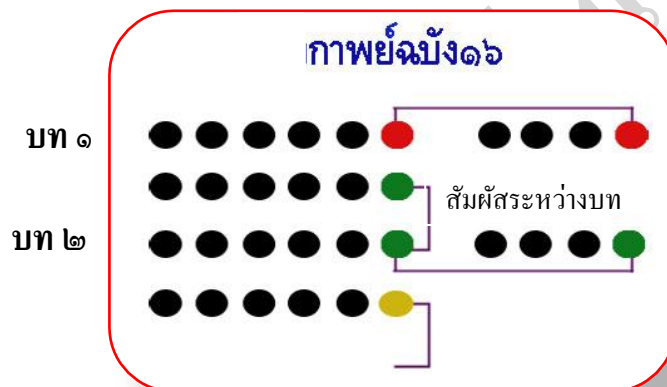
สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ฉันทลักษณ์

๑. กาพย์ยานี ๑๑ หนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคหน้า ๕ คำ วรรคหลัง ๖ คำ ๒ วรรคเป็นหนึ่งบาท คือ บาทเอกและโท รวมบาทละ ๑๑ คำ
๒. สัมผัสบังคับคู่ได้จากแผนผังข้างต้น

กาพย์ฉกั ๑๖

แผนผังกาพย์ฉกั ๑๖



ภาพที่ ๖ ตัวอย่าง กาพย์ฉกั ๑๖

ที่มา : <https://pantip.com> กาพย์ฉกั ๑๖. สืบค้น

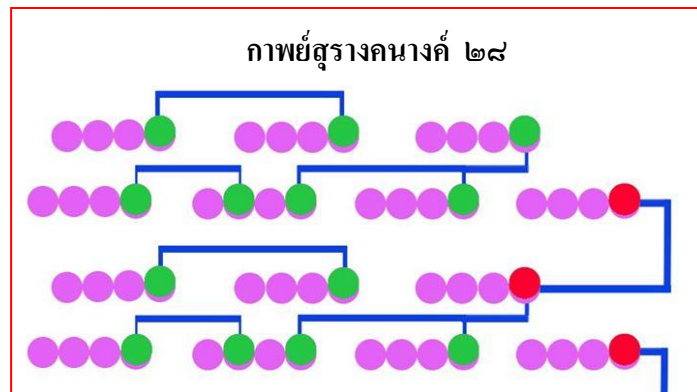
เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ฉันทลักษณ์

๑. หนึ่งบทมี ๓ วรรค วรรคหนึ่งมี ๖ คำ วรรคที่สองมี ๔ คำ วรรคที่สามมี ๖ คำ รวมหนึ่งบทมี ๑๖ คำ
๒. สัมผัสบังคับคู่ได้จากแผนผังข้างต้น

กาพย์สุรางค์ ๒๘

แผนผังกาพย์สุรางค์ ๒๘



ภาพที่ ๓ ตัวอย่าง กาพย์สุรางค์นางค์ ๒๘

ที่มา : <https://pantip.com> กาพย์สุรางค์นางค์ ๒๘. สืบค้นเมื่อ
วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

- = จุดสัมผัสบังคับ
- = จุดสัมผัสระหว่างบท

ฉันทลักษณ์

๑. หนึ่งบทมี ๗ วรรค แต่ละวรรคมี ๔ คำ รวมหนึ่งบทมี ๒๘ คำ
๒. สัมผัสบังคับ

ลักษณะของเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา

เริ่มสอนจากง่ายไปหายาก มีการทบทวนความรู้เดิมทุกครั้ง ทำให้น่าสนใจ น่าติดตาม โดยเรียงตามลำดับมาตราตัวสะกด คือ แม่ ก กา แม่กน แม่กก แม่กด แม่กบ แม่กม แม่เกย ขาด มาตราตัวสะกดแม่เกวไปหนึ่งมาตรา เพราะโบราณรวมเอาแม่เกวไว้ในแม่เกยด้วย

กิจกรรมที่ ๔.๑
เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาน่ารู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน ข้อละ ๑ คะแนน)

๑. กาพย์พระไชยสุริยาเป็นผลงานของใคร
.....
๒. กาพย์พระไชยสุริยา แต่งขึ้นในสมัยใด
.....
๓. ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายใดในการแต่งกาพย์พระไชยสุริยา
.....
๔. กาพย์พระไชยสุริยาแต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใด
.....
๕. กาพย์พระไชยสุริยาแทรกอยู่ในหนังสือเล่มใด
.....
๖. มาตราตัวสะกดใดที่ไม่ปรากฏว่ามีการแยกมาไว้เป็นบทหนึ่งโดยเฉพาะ
.....
๗. ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดจัดทำ
แบบเรียนภาษาไทยขึ้น
.....
๘. เมืองสาวัดถล่มจมเพราะเหตุใด
.....
๙. กาพย์พระไชยสุริยามีคุณค่าอย่างไร
.....
๑๐. กาลกิณี ๔ คืออะไร
.....

ใบความรู้ที่ ๔.๓

เรื่อง เรื่องย่อกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

พระไชยสุริยาเป็นกษัตริย์ครองเมืองสาวัตถีมีมเหสีชื่อสุมาลี บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์และเป็นสุขมาช้านาน จนกระทั่งเมื่อข้าราชการและผู้มีอำนาจพากันลุ่มหลงในอบายมุขและเที่ยวข่มเหงราษฎรจนเดือดร้อนไปทั่ว ในที่สุดน้ำป่าก็ไหลบ่าท่วมเมืองจนผู้คนล้มตายผู้ที่มีชีวิตรอดก็หนีออกจากเมืองไป ทิ้งสาวัตถีกลายเป็นเมืองร้าง พระไชยสุริยาพามเหสีและข้าราชการหนีลงเรือสำเภ่ออกจากเมืองแต่ถูกพายุใหญ่พัดเรือแตก พระไชยสุริยากับนางสุมาลีย้ายน้ำไปขึ้นฝั่งแล้วนอนแรมไปในป่า พระดาบสรูปหนึ่งเข้ามาเห็นพระไชยสุริยากับนางสุมาลีต้องทนทุกข์ทรมานก็เวทนา เพราะเห็นว่าพระไชยสุริยาทรงเป็นกษัตริย์ที่ดี แต่ประสบเคราะห์กรรมเพราะหลงเชื่อเสนาอำมาตย์ จึงเทศนาโปรดจนทั้งสองศรัทธาและบำเพ็ญกรรมจนได้ไปเกิดบนสวรรค์



กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘



จันใหม่ในคน	ก กา ว่าปน	ระคนกัน	
เอ็นดูภูธร	มานอนในไพร	มณฑลตันไทร	แทนไพชยสถาน
ส่วนกุมาลี	วันทาสามี	เทวียู่งาน	
เฝ้าอยู่ดูแล	เหมือนแต่ก่อนกาล	ให้พระภูบาล	สำราญวิญญา
พระชนวนลนอน	เชิญใจไม้ขอน	เหมือนหมอนแม่นา	
ภูธรสอนมนต์	ให้บ่นภาวนา	เย็นคำร่ำว่า	กันป่าภัยพาล
วันนั้นจันทร	มีดารากร	เป็นบริวาร	
เห็นสิ้นดินฟ้า	ในป่าท่าธาร	มาลีคลี่บาน	ใบก้านอรชร
เย็นลำนน้ำฟ้า	ขึ้นชะผกา	วายุพาขจร	
สารพันจันทน์อิน	รินกลิ่นเกสร	แดนต่อคลออรอน	ว่าว่อนเวียนระวัน
จันทรaculaเคลื่อน	กระเวนไพรไก่อื่อน	เดือนเพื่อนขานขัน	
ปู่เจ้าเขาเงิน	คู่เกรินหากัน	สินธุพุดัน	ครั้นครั้นหวั่นไหว
พระพื้นดินนอน	ไกลพระนคร	สะท้อนถอนทัย	
เข้าตรูสุริยน	ขึ้นพันเมรุโก	มีกรรมจำไป	ในป่าอารัญ



กาพย์ฉบับ ๑๖

พระไชยสุริยาภูมิ	พาพระมเหสี
มาที่ในลำสาเกา	
ข้าวปลาหาไปไม่เบา	นารีที่เยาว์
ก็เอาไปในเกตรา	
เจ้าแก่ชาวแม่แซ่มา	เสนีเสนา
ก็มาในลำสาเกา	
ดีมีล่อช่อใบใส่เสา	วายุพยุพลา
ลำเกาก็ใช้ใบไป	



เกตรามาในน้ำไหล	คำเช่าเปล่าใจ
ที่ในมหาวารี	
พสุธาอาศัยไม่มี	ราชานารี
อยู่ที่พระเกลดแลดู	
ปลากะโหล่โถมราหู	เหลาปลาทุ
มีอยู่ในน้ำค้ำไป	
ราชาว่าเหว่เหตุทัย	วายุพาคลาไค
มาในทะเลเอกา	

แลไปไม่ปะพสุธา	เปล่าใจนัยนา
โพล่พลั่วเวลาตราตรี	
ราชาว่าแก่เสนี	ใครรู้คดี
วารินนี้เท่าไคนา	
ข้าเฝ้าเล่าแก่ราชา	ว่าพระมหา
วารินนี้ไซ้ไรใหญ่โต	



ไหลมาแต่ในคอโค	แผ่ไปใหญ่โต
มโหฬารล้นน้ำไหล	
บาลีมิได้แก้ไข	ข้าพเจ้าเข้าใจ
ผู้ใหญ่ผู้เฒ่าเล่ามา	
ว่ามีพญาสุกษณา	ใหญ่โตมโหฬาร
กายาเท่าเขาคีรี	
ชื่อว่าพญาสำภาทิ	ใครรู้จักดี
วารินนี้โตเท่าใด	
โยโสโผผาตาไป	พอพระสุริส
จะใกล้โพธิ์เพลเวลา	
แลไปไม่ปะพสุธา	ย่อท้อรอร่า
ชีวกก็จะประลัย	
พอปลามาในน้ำไหล	สุกษณาตาไป
อาศัยที่ศิระปลา	
ชะเง้อแลไปไกลตา	จำของจ้อปลา
ว่าขอขมาอภัย	



วาริที่เราจะไป	ใกล้หรือว่าไกล
ข้าไหวจะขอมรคา	
ปลาว่าข้าเจ้าเขวภา	มิได้ไปมา
อาศัยอยู่ต่อธรณี	
สุกษณาอาลัยชีวิ	ลาปลาจล
คู่ที่ภูผาอาศัย	



ข้าเฝ้าเล่าแก่ภูวไนย	พระเจ้าเข้าใจ
อุทัยว่าแห้วเอกา	
จำไปในทะเลเวรา	พายุใหญ่มา
เกตราก็เหเซไป	
สมอก็เกาเสาใบ	เจ้ากรรมซ้ำเอา
สำเภาระย่ำคว่ำไป	
ราชาคว่ำมีออรไท	เอาผ้าสไบ
ต่อไว้ไม่ไกลกายา	
เฝ้าแก่ชาวแม่เสนา	น้ำเข้าหุดา
จระเข้เหราคร่ำไป	
ราชานรีรำไร	มีกรรมจำใจ
จำไปพอบะพสุธา	
มีไม้ไทรใหญ่ใบหนา	เข้าไปไสยา
เวลาพอค่ำรำไร	

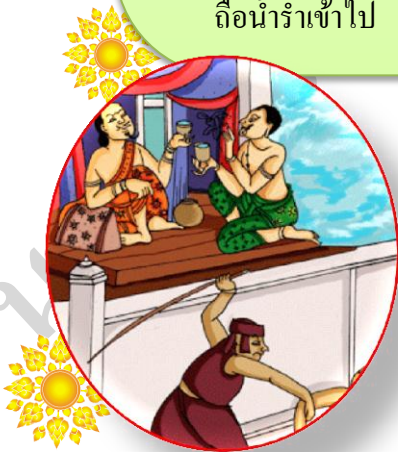


กาพย์ยานี ๑๑

สะธุสะจะขอไหว้	พระศรีไตรสรณา
พ่อแม่แลครุบา	เทวดาในราศี
ข้าเจ้าเอา ก ข	เข้ามาต่อ ก กามี
แก้ไขในเท่านี้	ดีมีคือยาตรีชา
จะร่ำคำต่อไป	พล่อใจกุมารา
ธรมิมีราชา	เจ้าพาราสาเวถิ
ชื่อพระไชยสุริยา	มีสุตามเหสี
ชื่อว่าสุมาลี	อยู่บุรีไม่มีภัย
ข้าเฝ้าเหล่าเสนา	มีกิริยาอัชฌาศัย
พ่อแม่มาแต่ไกล	ได้อาศัยในพารา
ไพร่ฟ้าประชาชี	อยู่บุรีก็ปรีดา
ทำไร่ข้าวไถนา	ได้ข้าวปลาแลสาดี
อยู่มาหม่อมข้าเฝ้า	ก็หาเขานารี
ที่หน้าตาดีดี	ทามโหรีที่เคหา
คำเข้าเฝ้าสืขอ	เข้าแต่หอล่อกามา
หาได้ให้กริยา	โลโกพาให้บำใจ
ไม่จำคำพระเจ้า	เหไปเข้าภาษาไสย
ถือดีมีข้าไทย	น้อแต่ไพร่ใส่ชื่อคา

กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

คดีที่มีคู่	คือไก่หมูเจ้าสุภา
ใครเอาข้าวปลามา	ให้สุภาก็ว่าดี
ที่แพ้แก่นะ	ไม่ถือพระประเพณี
จันท์ก็ได้ดี	ไล่ดำดีมีอาญา
ที่ซื้อถือพระเจ้า	ว่าโง่งเงาเตาปูลา
ผู้เฒ่าเหล่าเมธา	ว่าบ้าใบ้สาระยา
ภิกษุสมณะ	เหล่าก็ละพระธรรม
คาถาลำนำ	ไปเร่ร่ำทำเณโก
ไม่จำคำผู้ใหญ่	ศิระไม่ใจโยโส
ที่ดีมีอะโฮ	ข้าขอโมทนาไป
พาราสาเวถิ	ใครไม่มีปราณีใคร
ดุเดือดแต่ใจ	ที่ใครได้ไล่เอาพอ
ผู้ที่มีฝีมือ	ทำดุเดือดไม่ซื่อขอ
ไล่คว้าผ้าที่คอ	อะไรล่อก็เอาไป
ข้าเฝ้าเหล่าเสนา	มิได้ว่าหมูข้าไท
ถือน้ำร่ำเข้าไป	แต่น้ำใจไม่นำพา



หาได้ใครหาเอา	ไพร่ฟ้าเสร้างเปล่าอุรา
ผู้ที่มีอาญา	ไล่ตีดำไม่ปราณี
ผีปามากระทำ	มรณกรรมชาวนูรี
น้ำป่าเข้าธานี	ก็ไม่มีที่อาศัย
ข้าเฝ้าเหล่าเสนา	หนีไปหาพาราไกล
ชีบาล่าลีไป	ไม่มีใครในธานี

กิจกรรมที่ ๔.๒

เรื่อง ความรู้จากเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา แล้วปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด
(๑๐ คะแนน ข้อละ ๕ คะแนน)

๑. จับใจความสำคัญเรื่องกาพย์พระไชยสุริยาในแต่ละตอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. สรุปเนื้อหาเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๔.๔

เรื่อง ข้อคิดที่ได้จากกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา

๑. คนเราเมื่อประพฤติดีเยี่ยมได้ดีและมีความสุข
๒. บ้านเมืองจะมีความสุข มีการพัฒนา ทุกคนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือกัน
๓. การเป็นผู้นำที่ดีควรมีวิจารณ์ใคร่ครวญ ไม่หลงเชื่อใครง่าย ๆ
๔. การประพฤติดนอยู่ในศีลในธรรมย่อมทำให้ตนเองและสังคมเจริญด้วย
๕. กิเลส ความโลภ เป็นบ่อเกิดแห่งความหายนะ
๖. การประพฤดิชั่วนอกจากจะทำให้ตนเองเป็นคนไม่ดีแล้วยังทำให้ประเทศชาติและสังคมเสื่อมโทรมด้วย
๗. ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของบ้านเมืองขึ้นอยู่กับประชาชนทุกคนในชาติที่จะต้องช่วยกันธำรงรักษาไว้



คุณค่าที่ได้จากเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา

๑. กาพย์พระไชยสุริยามีจังหวะความคล้องจองเป็นท่วงทำนองในคำประพันธ์ทำให้จำง่ายขึ้นสามารถใช้เป็นตัวอย่างคำประพันธ์ทั้ง ๓ ชนิด คือ กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์ฉบัง ๑๖ และกาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ ได้เป็นอย่างดี
๒. แสดงความรู้ของผู้แต่งเกี่ยวกับต้นไม้และสัตว์ป่าของไทย
๓. กาพย์พระไชยสุริยาเป็นหนังสือที่มีความครบถ้วนกระบวนความสำหรับการเขียนอ่านภาษาไทย



๔. กาพย์พระไชยสุริยามีคุณค่าในด้านคติธรรมคำสอน เช่น เรื่องกาลกิณี ๔ ประการ ที่จะ
ให้บ้านเมืองไม่เป็นสุข ได้แก่

- ๔.๑ การเห็นผิดเป็นชอบ
- ๔.๒ การเบียดเบียนทำร้ายกัน
- ๔.๓ การไม่รู้คุณ
- ๔.๔ ความโลภ



คุณค่าด้านวรรณศิลป์

- ๑. ใช้คำง่าย ๆ บรรยายให้เห็นภาพชัดเจน
- ๒. ใช้คำพรรณนาให้เกิดการสะท้อนอารมณ์
- ๓. ใช้ภาษาการให้เห็นกิริยาอาการที่ทำต่อเนื่อง
- ๔. ใช้ศัพท์พจน์บรรยายให้เห็นจินตภาพได้อย่างชัดเจน
- ๕. ใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง
- ๖. ใช้สัญลักษณ์แทนการบรรยาย การพรรณนา
- ๗. ใช้คำได้ไพเราะ มีเสียงสัมผัสในวรรคทุกวรรค ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร
- ๘. ใช้ลีลาจังหวะในการอ่านได้สนุกและเกิดอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง เช่น กาพย์ยานี ๑๑ ใช้
จังหวะการอ่าน ๒/๓ ๓/๓ เป็นจังหวะประกอบเสียงหนักเบาและสัมผัสในของแต่ละวรรค ทำให้เกิด
หาสยรส (รสแห่งความขบขัน)



คุณค่าด้านสังคม

๑. ให้ความรู้แก่ผู้อ่านตามจุดประสงค์ของผู้แต่ง คือใช้เป็นสื่อการสอนมาตราตัวสะกด
๒. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดจินตนาการตามเนื้อเรื่อง
๓. เป็นบทคัดอ่านที่ประมวลชื่อพรรณไม้และหมู่สัตว์ในป่ามาให้ผู้เรียนได้รู้จัก
๔. ให้เห็นสภาพสังคมไทย เหมือนสภาพคนไทยก่อนเสียกรุงศรีอยุธยา
๕. แสดงความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยก่อนเสียกรุงศรีอยุธยา
๖. แสดงค่านิยมของครอบครัวที่ให้ภรรยาปรนนิบัติสามี
๗. ให้ข้อคิด คติธรรม นำไปใช้ในชีวิต



กิจกรรมที่ ๔.๓
เรื่อง คุณค่ากาพย์พระไชยสุริยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา แล้วตอบคำถาม
(๑๐ คะแนน ข้อละ ๒ คะแนน)

๑. การแต่งกาพย์เรื่องพระไชยสุริยามีจุดประสงค์อย่างไร

.....
.....

๒. ภาษาที่ใช้ในการแต่งกาพย์เรื่องพระไชยสุริยามีลักษณะอย่างไร

.....
.....

๓. กาพย์เรื่องพระไชยสุริยาสะท้อนสภาพสังคมไทยสมัยใด

.....
.....

๔. ข้อคิดสำหรับข้าราชการที่ควรจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คืออะไร

.....
.....

๕. ข้อคิดสำหรับประชาชนไทยที่ควรจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คืออะไร

.....
.....

กิจกรรมที่ ๔.๔

เรื่อง การวิเคราะห์ด้านวรรณศิลป์กาพย์พระไชยสุริยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาบทประพันธ์จากกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา แล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ (๑๐ คะแนน ข้อละ ๒ คะแนน)

๑. ค้อนทองเสียงร้องปोंงเป้ง เพลินฟังวังเวง
อี่เก้งเร้งร้องลงเซิง
.....
.....
๒. มะม่วงพลวงพลองซ้องนาง หล่นเกลื่อนเถื่อนทาง
กินพลางเดินพลางหว่างเนิน
.....
.....
๓. กลางไพรไก่อ้นบรรเลง ฟังเสียงเพียงเพลง
ขอแจ้งจำเรียงเวียงวัง
.....
.....
๔. วันนั้นจันทร มีดารากร เป็นบริวาร
เห็นสิ้นดินฟ้า ในป่าท่าธาร มาลีคลี่บานใบก้านอรชร
เย็นฉ่ำน้ำฟ้า ชื่นชะผกา วายุพาขจร
สารพันจันทน์อัน รื่นกลิ่นเกสร แดนต่อคลอร่อน ว้าว่อนเวียนระวัน
.....
.....
๕. ขึ้นกบดท้อจรรย เสียงกรั่นครั่นชั้นเขาหลวง
นกหกตกกรังรวง สัตว์ทั้งปวงง่วงงุนโง
.....
.....

สรุปท้ายเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

ผู้แต่ง พระสุนทรโวหาร (ภู่)

รูปแบบการแต่งคำประพันธ์ แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกาพย์ทั้ง ๓ ชนิดสลับกัน คือ กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ และกาพย์ฉบัง ๑๖ โดยบทแรกเป็นบทไหว้ครูต่อจากนั้นก็เป็นการเล่าเรื่องโดยใช้คำในแม่ ก กา แม่กน แม่กง แม่กค แม่กด แม่กบ แม่กม และแม่เกย ตามลำดับ ยกเว้นแม่เกว ตอนท้ายได้เตือนให้นักเรียนตั้งใจเรียน และเชื่อฟังครู (การดำเนินเรื่องและการสอนใช้วิธีทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วก่อนจึงค่อยสอนของใหม่ ทบทวนไปจนถึงบทสุดท้าย)

จุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นหนังสือสำหรับเด็กหัดอ่านและหัดเรียนคำที่สะกดด้วยมาตราต่าง ๆ

เนื้อเรื่องย่อ พระไชยสุริยาเป็นกษัตริย์ครองเมืองสาวัตถี มีมเหสีชื่อสุมาลี บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข จนเมื่อข้าราชการและผู้มีอำนาจประพฤติดีมิชอบ นักรัษฎ์บังหลวง ข่มเหงราษฎร ทำให้ราษฎรเดือดร้อน ในที่สุดบ้านเมืองถูกน้ำท่วม ผู้คนล้มตายและหนีหายจนกลายเป็นเมืองร้าง ส่วนพระไชยสุริยาและพระมเหสีพร้อมด้วยข้าราชการก็หนีออกจากเมืองโดยลงเรือสำเภา แต่เกิดพายุพัดทำให้เรือแตก ทั้งสองจึงต้องว่ายน้ำไปขึ้นฝั่ง ต้องรอนแรมในป่า พระดาบสที่เข้ามาอยู่ในป่าเห็นว่าพระไชยสุริยาและพระมเหสีเป็นคนดีจึงช่วยเหลือและเทศนาสั่งสอน เมื่อทั้งสองพระองค์ได้ฟังธรรมก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธาจึงออกบวชและบำเพ็ญธรรมจนได้ไปเกิดในสวรรค์

ข้อคิดที่ได้จากกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา คนเราเมื่อประพฤติดีย่อมได้ดีและมีความสุข บ้านเมืองจะมีความสุข มีการพัฒนา ทุกคนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือกัน การเป็นผู้นำที่ดีควรมีวิจักษณ์คุณใคร่ครวญ ไม่หลงเชื่อใครง่าย ๆ การประพฤติตนอยู่ในศีลในธรรมย่อมทำให้ตนเองและสังคมเจริญด้วย กิเลส ความโลภ เป็นบ่อเกิดแห่งความหายนะ การประพฤติชั่วนอกจากจะทำให้ตนเองเป็นคนไม่ดีแล้วยังทำให้ประเทศชาติ และสังคมเสื่อมโทรมด้วย และความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของบ้านเมืองขึ้นอยู่กับประชาชนทุกคนในชาติที่จะต้องช่วยกันธำรงรักษาไว้

คุณค่าที่ได้จากเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา กาพย์พระไชยสุริยามีคุณค่าในด้านคติธรรมคำสอน คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คือ ใช้ง่าย ๆ ใช้สัทพจน์บรรยายให้เห็นจินตภาพ ใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบ ใช้สัญลักษณ์แทนการบรรยาย ใช้ลิลิตจังหวะในการอ่านได้สนุกและเกิดอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง คุณค่าด้านสังคม คือ เห็นสภาพสังคมไทย มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นบทหัดอ่านที่ประมวลชื่อพรรณไม้และหมู่สัตว์ในป่า แสดงความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทย และให้ข้อคิด คติธรรม นำไปใช้ในชีวิต

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา รายวิชาภาษาไทย ๒
รหัสวิชา ท๒๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที
เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย × ลงในช่อง ☒
ให้ตรงกับข้อ ก ข ค หรือ ง ของกระดาษคำตอบ

๑. เรื่องใดสำคัญที่สุดในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์

- ก. โวหาร
- ข. ภาพพจน์
- ค. ลีลาของกาพย์
- ง. ลักษณะฉันทลักษณ์

๒. ข้อใดใช้โวหารสัพพจน์

- ก. อาศรมของพระฤาษี
- ข. ลิงค่างโจนโผนหกหัน
- ค. ผุ่งจิ้งจอกออกเห่าหอน
- ง. ค้อนทองเสียงร้องปึงเป้ง

๓. ข้อใดอธิบายความหมายไม่ถูกต้อง

- ก. ตริชา - ดิเตียน
- ข. โง้งเง่าเต่าคู่ - โง้งที่สุด
- ค. สาธุสะ - ไหว้อย่างสวยงาม
- ง. พุทธันดร - อาณาจักรของพระพุทธเจ้า

๔. ศฤงคาร มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. ทรัพย์สมบัติ
- ข. อาคารที่มีค่า
- ค. อาศรมของพระฤาษี
- ง. บุคคลที่มั่งคั่งด้วยทรัพย์

อ่านบทประพันธ์ที่กำหนด แล้วตอบคำถาม ข้อ ๕ – ๗

คดีที่มีคู่	คือหมูไก่อเจ้าสุภา
ใครเอาข้าวปามา	ให้สุภาถือว่าดี
ที่แพ้แก่นะ	ไม่ถือพระประเพณี
ข้อนี้ก็ได้อีก	ไล่ค่าตีมีอาญา

๕. คำว่า **เจ้าสุภา** มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. อัยการ
- ข. ขุนนาง
- ค. ผู้พิพากษา
- ง. ทนายความ

๖. จากคำประพันธ์ สะท้อนภาพสังคมได้อย่างชัดเจนในเรื่องใด

- ก. การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในตำแหน่งหน้าที่
- ข. การตัดสินบนในคดีความต่าง ๆ
- ค. ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันของคนในสังคม
- ง. คนที่คดโกงจะเป็นที่นับถือและเคารพของบุคคลในสังคม

๗. ข้อใดอธิบายความหมายไม่ถูกต้อง

- ก. จี้น้อ - คดโกง
- ข. อาญา - อำนาจ โทษ
- ค. ไก่อหมู - ของที่ใช้ตัดสินบน
- ง. ประเพณี - การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า

๘. คำประพันธ์ในข้อใดไม่มีการใช้โวหาร

- ก. อยู่วังดั่งจันทร์มาหม่นหมองละอองนวล
- ข. ดินแดนถิ่นมนุษย์เสียงดังดุจพระเพลิงโพล่ง
- ค. พินพาทย์ระนาดฆ้องตะโพนกลองร้องเป็นเพลง
- ง. ขลุ่ยทองร้องกะได้ดังโหม่งดังเพียงฆ้องกลองระฆัง

๙. ข้อใดแสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ที่ปรากฏในเรื่องกาพย์พระไชยสุริยาได้อย่างชัดเจน
- ก. ที่ซื้อถือนพระเจ้า ว่าโง่งเงาเต่าปูปลา
 - ข. ไม่จำคำพระเจ้า เหวไปเข้าภาษาไสย
 - ค. คำเข้าฟ้าสีซอ เข้าแต่หอล่อกามา
 - ง. หลวงชีนีหลวงเณร ลงโคลนเลนแผ่นผาดโผน
๑๐. แนวคิดเรื่องกาพย์พระไชยสุริยาตรงกับข้อใด
- ก. บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุขเพราะมีผู้ปกครองที่ดี
 - ข. ข้าราชการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลในแต่ละบ้านเมือง
 - ค. ถ้าคนในสังคมแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เห็นแก่ตัวจะทำให้บ้านเมืองล่มสลาย
 - ง. เหตุการณ์ร้ายหรือดีจะขึ้นอยู่กับเทพเจ้าของบ้านเมืองเป็นผู้กำหนด

บรรณานุกรม

กุสุมา รัชมณี. การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต. (พิมพ์ครั้งที่ ๒).

กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๔๕.

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์. คู่มือเตรียมสอบภาษาไทย วิวาทภาษาและวรรณวิจักษ์ ม.๑. กรุงเทพมหานคร :

เรืองแสงการพิมพ์ (๒๐๐๒) จำกัด, ๒๕๕๓.

ชาญชัย สุกผลพชรกุล และคณะ. คู่มือชั้นม.๑. กรุงเทพมหานคร : เดอะบุคส์, ๒๕๕๔.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. วิเคราะห์วรรณคดีไทย. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร : สยาม, ๒๕๔๓.

บุญเรือน รัชวิเศษ. วิวาทภาษา วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นม. ๑. กรุงเทพมหานคร : เดอะบุคส์, ๒๕๕๘.

ราชบัณฑิตยสถาน. วรรณคดีในวรรณคดีไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร : ธนาเพรส, ๒๕๕๔.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. วรรณคดีวิจักษ์ ฉบับมัธยมศึกษาปีที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, ๒๕๔๕.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วรรณคดีวิจักษ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๑.

สุชาวดี เกษมณี. ขยันท่อนสอบภาษาไทย ม.๑. กรุงเทพมหานคร : แม็ค, ๒๕๕๔.

เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ม. ๑ เล่ม ๒ วรรณคดีและ
วรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๕๑.

ภาพที่ ๑ สุนทรภู่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.matichon.co.th/> ราลิศสุนทรภู่. สืบค้นเมื่อ
วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ภาพที่ ๒ เรื่องโคบุตร. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://vajirayana.org> วชิรญาณ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ภาพที่ ๓ กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://vajirayana.org> วชิรญาณ. สืบค้น
เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ภาพที่ ๔ ตัวอย่าง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://vajirayana.org> วชิรญาณ.
สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ภาพที่ ๕ ตัวอย่าง กาพย์ยานี ๑๑. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.homelittlegirl.com>
บ้านกลอนน้อย. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ภาพที่ ๖ ตัวอย่าง กาพย์ฉบ้ง ๑๖. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://pantip.com> กาพย์ฉบ้ง ๑๖.

สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

ภาพที่ ๗ ตัวอย่าง กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://pantip.com>

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘.

นางสาวทิตา เข้มแข็ง



เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา รายวิชาภาษาไทย ๒
รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ข้อที่	เฉลย
๑	ง
๒	ง
๓	ป
๔	ง
๕	ก
๖	ก
๗	ก
๘	ง
๙	ก
๑๐	ง

เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๑

เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยานำรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน ข้อละ ๑ คะแนน)

๑. กาพย์พระไชยสุริยาเป็นผลงานของใคร

สุนทรภู่

๒. กาพย์พระไชยสุริยา แต่งขึ้นในสมัยใด

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓. ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายใดในการแต่งกาพย์พระไชยสุริยา

เพื่อเป็นหนังสือสำหรับเด็กหัดอ่านและหัดเขียนคำที่สะกดตามมาตราต่าง ๆ และยังเป็นบทหัดอ่านที่ประมวลชื่อพรรณไม้และหมู่สัตว์ในป่ามาไว้ให้ผู้เรียนได้รู้จัก

๔. กาพย์พระไชยสุริยาแต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใด

กาพย์ต่าง ๆ ได้แก่ กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์ฉบัง ๑๖ และกาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

๕. กาพย์พระไชยสุริยาแทรกอยู่ในหนังสือเล่มใด

มูลบทบรรพกิจ

๖. มาตราตัวสะกดใดที่ไม่ปรากฏว่ามีการแยกมาไว้เป็นบทหนึ่งโดยเฉพาะ

แม่เอาจ

๗. ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดจัดทำแบบเรียนภาษาไทยขึ้น

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

๘. เมืองสาวัดถล่มจมเพราะเหตุใด

เพราะการประพุดมิชอบของเสนาอำมาตย์

๙. กาพย์พระไชยสุริยามีคุณค่าอย่างไร

ใช้เป็นบทฝึกอ่านเขียนภาษาไทยตามแบบโบราณ และให้ความเพลิดเพลินจากเนื้อหาของนิทาน

๑๐. กาลกิณี ๔ คืออะไร

สาเหตุสี่ประการที่จะทำให้บ้านเมืองปั่นป่วนและผู้คนไม่เป็นสุข อันได้แก่ การเห็นผิดเป็นชอบ การไม่รู้บุญคุณ การเบียดเบียนทำร้ายซึ่งกันและกัน และความโลภ

เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๒

เรื่อง ความรู้จากเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านวรรณคดีเรื่อง กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา แล้วปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด
(๑๐ คะแนน ข้อละ ๕ คะแนน)

๑. จับใจความสำคัญเรื่องกาพย์พระไชยสุริยาในแต่ละตอน

- ตอนที่ ๑ เป็นบทไหว้ครู และเล่าถึงเหตุการณ์ในเมืองสาวัตถี ข้าราชการไม่สนใจในกิจการบ้านเมือง มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง เมื่อเกิดอุทกภัยพระไชยสุริยาต้องลงเรือหนีออกจากเมืองไป
- ตอนที่ ๒ เล่าถึงการแล่นเรือไปในท้องทะเลลึก บรรยายถึงความกว้างใหญ่ของทะเลและสัตว์น้ำ เมื่อเรือต้องพายุก็ล่มลง
- ตอนที่ ๓ เล่าถึงพระไชยสุริยากับพระมเหสีที่ขึ้นบกมาได้ มาณอนอยู่ใต้ต้นไม้ พระมเหสีก็ดูแลถวายงาน
- ตอนที่ ๔ ชมป่า ชมสัตว์
- ตอนที่ ๕ เล่าถึงความยากลำบากของพระไชยสุริยากับพระมเหสีที่ต้องมาอยู่ในป่าตามลำพัง
- ตอนที่ ๖ เป็นบทอศรรักษ์
- ตอนที่ ๗ แผ่นดินไหว พระฤๅษีเข้าญาณเล็งดูก็รู้ว่าบ้านเมืองประสบภัยพิบัติ เพราะชาวเมืองทำบาปไม่อยู่ในศีลธรรม
- ตอนที่ ๘ พระฤๅษีไปเทศน์โปรดพระไชยสุริยากับพระมเหสีสุมาลี
- ตอนที่ ๙ พระไชยสุริยากับพระมเหสีสุมาลีออกบวช ในตอนท้ายบอกจุดมุ่งหมายในการแต่งเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา

๒. สรุปเนื้อหาเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา

เมืองสาวัตถีประสบปัญหาเดือดร้อน มีสาเหตุมาจากข้าราชการ ไม่สนใจในกิจการบ้านเมือง มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง เมื่อเกิดอุทกภัย พระไชยสุริยาต้องลงเรือออกจากเมืองไป เมื่อเรือต้องพายุก็ล่มลง พระไชยสุริยากับพระมเหสีที่ขึ้นบกมาได้ เกิดแผ่นดินไหวพระฤๅษีเข้าญาณเล็งดูก็รู้ว่าบ้านเมืองประสบภัยพิบัติ เพราะชาวเมืองทำบาป ไม่อยู่ในศีลธรรม แต่พระราชาเป็นคนดีต้องเสียเพราะเหล่าข้าราชการ จึงไปเทศน์โปรดพระไชยสุริยา กับพระมเหสีสุมาลี ในที่สุดทั้งสองพระองค์ก็ออกบวช

เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๓
เรื่อง คุณค่ากาพย์พระไชยสุริยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา แล้วตอบคำถาม
(๑๐ คะแนน ข้อละ ๒ คะแนน)

๑. การแต่งกาพย์พระไชยสุริยามีจุดประสงค์อย่างไร
แต่งขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบเรียนเรื่องการสะกดคำ
๒. ภาษาที่ใช้ในการแต่งกาพย์พระไชยสุริยามีลักษณะอย่างไร
ใช้ภาษาง่าย เหมาะสำหรับเด็กฝึกอ่าน
๓. กาพย์พระไชยสุริยาสะท้อนสภาพสังคมไทยสมัยใด
สะท้อนสภาพสังคมไทยสมัยอยุธยาก่อนที่จะเสียกรุงครั้งที่ ๒
๔. ข้อคิดสำหรับข้าราชการที่ควรนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คืออะไร
เป็นข้าราชการต้องซื่อสัตย์สุจริต ไม่กดขี่ข่มเหงราษฎร
๕. ข้อคิดสำหรับประชาชนไทยที่ควรนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คืออะไร
ไม่ควรหลงระเหิรอยู่กับความสุข ไม่มัวเมาในกามารมณ์



เฉลยกิจกรรมที่ ๔.๔

เรื่อง การวิเคราะห์ด้านวรรณศิลป์กาพย์พระไชยสุริยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาบทประพันธ์จากกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา แล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ (๑๐ คะแนน ข้อละ ๒ คะแนน)

๑. ค้อนทองเสียงร้องปोंงเป้ง เพลีนฟังวังเวง
อีแก้งเร้งร้องลงเซิง

ให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในการเลียนเสียงธรรมชาติของนกค้อนทองที่ส่งเสียงร้อง ปोंงเป้ง

๒. มะม่วงพลวงพลองซ้องนาง หล่นเกลื่อนเถื่อนทาง
กินพลางเดินพลางหว่างเนิน

ให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในการเล่นเสียงสัมผัสในทวิวรรค ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร เช่น มะม่วง-พลวง พลอง-ซ้อง เกลื่อน-เถื่อน พลวง-พลอง

๓. กลางไพรไก่อ่ขันบรรเลง ฟังเสียงเพียงเพลง
ขอแจ้งจำเรียงเวียงวัง

ให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในการใช้ความเปรียบว่า สิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน คือ เปรียบเสียงไก่อ่ป่าขันเหมือนกับเสียงบรรเลงดนตรีในวัง

๔. วันนั้นจันทร มีดารากร เป็นบริวาร
เห็นสิ้นดินฟ้า ในป่าท่าธาร มาลึกลึ่บานใบก้านอรชร
เย็นฉ่ำน้ำฟ้า ชื่นชะผกา วายุพาจร
สารพันจันทน์อิน รื่นกลิ่นเกสร แดนต่อคลอร่อน ว้าว่อนเวียนระวัน

ให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในการใช้ถ้อยคำให้เกิดจินตนาการด้วยการพรรณนาบรรยากาศ และธรรมชาติที่สวยงามในยามค่ำคืน

๕. ขึ้นกดบทอัศจรรย์ เสียงกรืนครื้นฉั่นเขาหลวง
นกหกตกกรักรวง สัตว์ทั้งปวงง่วงงุนโงง

ให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในการใช้สัญลักษณ์แทนการบรรยาย การพรรณนา

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา รายวิชาภาษาไทย ๒
รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ข้อที่	เฉลย
๑	ง
๒	ง
๓	ง
๔	ก
๕	ค
๖	ข
๗	ง
๘	ค
๙	ข
๑๐	ก

กระดาษคำตอบ
เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

ชื่อ – สกุล.....ชั้น ม...../.....เลขที่.....
โรงเรียน.....

- คำชี้แจง ๑. ข้อสอบมีทั้งหมด ๑๐ ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก (ข้อละ ๑ คะแนน)
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ☒ ลงในกระดาษคำตอบ

แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	คำตอบ				คะแนน
	ก	ข	ค	ง	
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

ชื่อ – สกุล.....ชั้น ม...../.....เลขที่.....
โรงเรียน.....

- คำชี้แจง ๑. ข้อสอบมีทั้งหมด ๑๐ ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก (ข้อละ ๑ คะแนน)
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ☒ ลงในกระดาษคำตอบ

แบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	คำตอบ				คะแนน
	ก	ข	ค	ง	
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

แบบสรุปผลการเรียน
เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

ชื่อ – สกุล.....ชั้น ม...../.....เลขที่.....
โรงเรียน.....

ประเมินผล	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน
คะแนนเต็ม	๑๐	๑๐
คะแนนที่ได้		
รวม		

เกณฑ์การผ่าน

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน มี ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

คะแนน	๑ – ๓	ระดับคุณภาพ	ควรปรับปรุง
คะแนน	๔ – ๕	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง
คะแนน	๖ – ๗	ระดับคุณภาพ	ดี
คะแนน	๘ – ๑๐	ระดับคุณภาพ	ดีมาก

แบบสรุปผลการทำกิจกรรม
เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา

ชื่อ - สกุล.....ชั้น ม...../.....เลขที่.....
โรงเรียน.....

สรุปผลการทำกิจกรรมที่ ๑ - ๔

ประเมินผล	กิจกรรมที่ ๔.๑	กิจกรรมที่ ๔.๒	กิจกรรมที่ ๔.๓	กิจกรรมที่ ๔.๔	รวม
คะแนนเต็ม	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๔๐
คะแนนที่ได้					

เกณฑ์การผ่าน

กิจกรรมทั้ง ๔ มี ๔๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๔๐ คะแนน

คะแนน	๑ - ๑๐	ระดับคุณภาพ	ควรปรับปรุง
คะแนน	๑๑ - ๒๐	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง
คะแนน	๒๑ - ๓๐	ระดับคุณภาพ	ดี
คะแนน	๓๑ - ๔๐	ระดับคุณภาพ	ดีมาก

